

Ett utbildningsprogram i hemmiljö

Producerat av The Parenting Research Centre

**Parenting
Young
Children**

PYC

– ett program för att utbilda föräldrar

Föräldrar med intellektuella funktionshinder:
erfarenheter av att pröva och införa ett föräldrastödsprogram i Sverige

Detta är en sammanställning på enkel svenska. Den baseras på artikeln “Parenting with disabilities: Experiences from implementing a parenting support programme in Sweden” som publicerats i *Journal of Intellectual Disabilities* (2013).

Artikeln är skriven av:

Forskningsledare Mikaela Starke, docent vid institutionen för socialt arbete Göteborgs universitet

Programmets utvecklare, dr Catherine Wade vid Parenting Research Centre (PRC), Melbourne Australien

Programmets utvecklare, dr Robyn Mildon vid Parenting Research Centre (PRC), Melbourne Australien

Maurice Feldman, Professor vid Brocks University, Ontario Kanada som ingår i projektets vetenskapliga råd

Den svenska översättningen är gjord av Hanna Unger, tidigare områdesansvarig för FoU i Väst och FoU Fyrbodalen, Annelie Vårhall, områdesansvarig för FoU Sjuhärads och FoU Skaraborg samt Mikaela Starke. Till enkel svenska av Iren Åhlund.

Inledning

PYC är ett program som används för att utbilda föräldrar. PYC är en förkortning av engelska orden Parenting Young Children som på svenska betyder ”att vara förälder till små barn”. Föräldern utbildas av en handledare och bäst resultat får man om handledaren och föräldern träffas en gång i veckan. PYC används hemma hos föräldrarna eller i en omgivning som liknar ett hem.

Programmet PYC består av två delar. Den första delen handlar om omvårdnaden av barnet. Den andra delen handlar om samspelet mellan barn och föräldrar. Föräldrarna får lära sig hur man tar hand om sitt barn så att barnet utvecklas på ett bra sätt. Föräldrarna får till exempel lära sig att bada sitt barn på ett säkert sätt.

Programmet PYC bygger på kunskap om hur man bäst lär sig nya saker. Man tränar tillsammans och lär sig främst genom att göra istället för att prata. PYC utgår från att ta vara på det som föräldrarna är bra på. Varje förälder får själv välja vilka mål man vill arbeta med i sitt föräldraskap. Den som kommer hem och arbetar med föräldrarna kallas för PYC-handledare.

PYC kommer från Australien. Föräldrar som har fått arbeta med programmet har varit mycket nöjda. De tycker att de har blivit bättre som föräldrar och lärt sig nya saker.

I Sverige har ett projekt pågått sedan 2010. Inom projektet ska man anpassa PYC så att det passar svenska förhållanden. Man ska också pröva om det är ett bra program som professionella kan använda i sitt arbete med föräldrar med intellektuella funktionshinder.

För att sprida erfarenheterna från projektet skrivs olika artiklar i internationella tidningar. Det skrivs också kortare artiklar på svenska. Denna artikel är på enkel svenska och kommer från en artikel som är skriven av de personer som har utvecklat programmet PYC. De är forskare och kommer från olika delar av världen:

Projektledare Mikaela Starke från Göteborgs universitet

Dr Catherine Wade från Melbourne, Australien

Professor Maurice Feldman från Ontario, Kanada

Dr Robyn Mildon från Melbourne Australien

Bakgrund

Vad vet vi om föräldrar med intellektuella funktionshinder och föräldrautbildning?

Forskning visar att föräldrar med intellektuella funktionshinder (fortsättningsvis förkortat IF) får kämpa eftersom samhället inte tror att de kan ge sina barn det som barnet behöver för att utvecklas på bästa sätt.

Det finns forskning som visar att föräldrar med IF kan ge sina barn vad de behöver för att utvecklas och må bra men föräldrarna behöver stöd i sitt föräldraskap som är anpassat efter vars och ens behov.

Forskare har kommit fram till att professionella som möter föräldrar med IF kan sakna kunskap om familjer med IF. Föräldrarna erbjuds att delta i kommunernas vanliga föräldrastöd. Detta stöd är inte anpassat efter föräldrar med IF och ibland kan det vara svårt för föräldrar med IF att förstå och lära sig nytt. Särskilt om de inte får information och utbildning som är anpassad efter deras behov. Det kan hända att föräldrarnas självkänsla minskar om de inte förstår eller lär sig något nytt. Då finns det risk att omgivningen inte tror att föräldrarna kan lära sig, och inte tänker på att stödet inte är anpassat till föräldrarnas behov.

Svenska förhållanden

Hösten 2006 lade regeringen fast nya mål för god hälsa för hela befolkningen. Barns och ungdomars utveckling var speciellt viktigt. Föräldrar skulle därför få stöd under hela barnets uppväxt.

Regeringen tog upp frågan om föräldrar med intellektuella funktionshinder som en av flera föräldragrupper som behövde ett anpassat stöd. Eftersom det inte fanns något speciellt stöd för föräldrar med IF bestämdes att PYC skulle börja användas i Sverige.

PYC valdes för att programmet passar med svenska lagar.

Undersökningen om hur programmet PYC fungerar i Sverige

Forskare vill undersöka hur PYC fungerar för svenska föräldrar med intellektuella funktionshinder.

Detta görs genom att professionella får arbeta med programmet. Sedan undersöker forskarna om PYC tillfört något nytt för deras arbete med föräldrar som har IF. Om det var så, ville forskarna veta vad som var nytt och vad som var viktigt.

Forskarna vill också veta om de professionella tycker att arbetet med PYC lärt dem att arbeta bättre med föräldrar med IF.

Hur gjorde man när man forskade?

I oktober 2010 var 40 personer med på en utbildning för att kunna arbeta med PYC.

Deltagarna fick en svensk översättning av handboken om PYC. Den innehåller information om hur PYC-handledare och föräldrar ska arbeta tillsammans.

Sedan skulle deltagarna arbeta med programmet tillsammans med föräldrarna.

En gång i månaden träffades deltagarna i grupper och talade med varandra om sina erfarenheter. De fick på så sätt stöd från andra som arbetade med programmet. Det hjälpte dem att arbeta vidare med programmet.

De som deltog i utbildningen kom från åtta olika kommuner. De var anställda inom socialtjänsten eller barn- och vuxenhabiliteringen. De flesta arbetade hemma hos föräldrarna. Det var mest kvinnor bland deltagarna.

Forskarna har undersökt om deltagarna tyckte att de arbetat på ett annat sätt när de fått använda PYC än vad de gjorde innan de använde programmet.

Vad tyckte de professionella som fick pröva PYC?

Om programmet PYC

PYC-handledarna tyckte att PYC förändrade deras sätt att se på och vara mot föräldrar med intellektuella funktionshinder. Så här sa en av deltagarna;

Jag tror att PYC har varit mycket hjälpsamt eftersom det är uppbyggt som det är och att det är för föräldrar med inlärningssvårigheter. Jag har upplevt tidigare att vi har fastnat och inte riktigt vetat hur jag ska gå vidare. Man kan se att det är svårt att arbeta med denna målgrupp... våra vanliga metoder bygger väldigt mycket på att bara prata tillsammans och att föräldrar ska tänka kring det vi pratar om... PYC har gjort en enorm skillnad.

Om PYC för att utveckla föräldraförmågan

Deltagarna tyckte att PYC var ett bra verktyg för att hjälpa föräldrarna att bli bättre föräldrar.

PYC-programmet gör att föräldrarna har lättare för att förstå vad PYC-handledaren vill att föräldrarna ska göra. Programmet hjälpte PYC-handledarna att förklara för föräldrarna varför de skulle arbeta tillsammans.

PYC-handledarna tyckte att checklistorna som finns i programmet är bra hjälp när man ska följa upp framstegen. Det kändes bra att få arbeta med ett mål i taget och arbeta klart med det, innan man gick vidare till nästa mål.

PYC-handledarna tyckte det var bra att få arbeta i föräldrarnas hem. Då slipper föräldrarna ta sig till någon annan plats. De flesta föräldrarna kände sig också tryggare i sitt eget hem. Dessutom hjälpte föräldrautbildningen PYC-handledarna att förstå föräldrarnas behov av stöd. Detta gjorde att PYC-handledarna blev bättre på att ge rätt stöd.

PYC för att förbättra samarbetet mellan handledare och föräldrar

PYC-handledarna tyckte att PYC hjälpte till så att det blev lättare att samarbeta med föräldrarna.

PYC hjälper handledare och föräldrar att samarbeta. Så här sa någon:

Jag tror att styrkan i PYC är att du kommer till familjerna och arbetar på ett så praktiskt sätt. Jag tror att föräldrarna förstår väldigt snabbt att PYC hjälper dem. Jag tror att PYC öppnar nya möjligheter och hjälper till så vi kan arbeta med svåra områden. Det är den största styrkan med programmet. Innan arbetade vi på ett otydligt sätt med mycket prat och det hjälpte inte föräldrarna att förstå.

Erfarenheter av att arbeta med PYC

Struktur i arbete

I PYC så finns det information om hur man sätter upp mål tillsammans med föräldern och hur man hjälper föräldern att lära sig de färdigheter som behövs för att uppnå målen. Detta är bra för det gör att handledarna kan förklara vad de gör för andra som de arbetar med. PYC kan hjälpa till så att andra förstår att föräldrar kan lära sig med rätt stöd.

Några PYC-handledare tyckte att det var bra att det gick att kombinera PYC med andra metoder som är utvecklade för föräldrar.

PYC riktar in sig på föräldrarnas styrkor

PYC är användbart för den som vill ta reda på vilka behov av stöd som föräldrarna har. Programmet riktar in sig på föräldrarnas styrkor i stället för deras svagheter. PYC-handledarna har inte arbetat så tidigare.

PYC-handledarna tyckte också att det är bra att PYC används för enskilda föräldrar. Föräldrar med intellektuella funktionshinder kan ha svårt att lära sig i grupp.

I PYC använder man rollspel. Det tyckte PYC-handledarna var ett nytt och bra sätt att förklara för föräldrarna.

De tyckte också att PYC hjälpte PYC-handledarna att förklara hur barn ska växa upp. Och vad föräldrarna ska göra för att barnet ska utvecklas i en stimulerande och säker miljö.

Checklistorna tyckte PYC-handledarna var bra för att kunna prata med föräldrarna om vad som fungerade och vad som inte fungerade.

Några tyckte inte att checklistorna var bra. Några tyckte att det var tidskrävande att arbeta med

checklistor. Andra tyckte att de fick en kontrollerande roll gentemot föräldern. Det är viktigt att checklistorna används som ett verktyg för föräldrarna att lära sig.

Fortsatt utveckling av PYC för att göra det ännu bättre

Programmet har översatts till svenska men flera tyckte att programmet behövde anpassas ännu mer till svenska sammanhang.

PYC-handledarna ville också att PYC skulle innehålla fler förslag på hur man lär ut kunskaper och hänvisningar till var man kunde få lära sig mer om föräldrar med IF.

Några PYC-handledare ville också att programmet skulle anpassas till familjer som har äldre barn.

Diskussion om resultatet i undersökningen

Om programmet PYC

Den här undersökningen gjordes för att forskarna ville veta hur användbart programmet är.

De som var handledare tyckte att det finns många fördelar med att använda PYC. Handledarna tycker att PYC gör dem bättre när de och föräldrarna ska arbeta tillsammans. Flera PYC-handledare tyckte att det var bra att programmet ger en tydlig struktur för arbetet.

Attityderna mot föräldrarna ändras

Genom att arbeta med PYC tycker handledarna att de har ändrat sina inställningar till föräldrarna. Och de tror att detta kan hjälpa till att göra samarbetet med föräldrarna bättre.

Tidigare forskning har visat att de professionellas negativa attityder försvårar samarbetet med föräldrarna. Dessa attityder har gjort att de har sett föräldrarna som en grupp i stället för enskilda individer med olika styrkor och svagheter. En sådan attityd leder lätt till diskriminering.

Föräldraförmågan utvecklas

PYC-handledarna tycker att PYC är en användbar metod för att föräldrarnas ska utvecklas. PYC gör tydligt vilka roller man har, vilka mål man arbetar emot, vilka färdigheter man vill uppnå och hur man kan följa upp vad man har lärt sig. Detta gör att samarbetet mellan den professionella och föräldrarna blir smidigare.

PYC-handledarna tycker att det är bra att programmet genomförs i föräldrarnas hem. Det är också bra att programmet uppmuntrar de professionella att se föräldrarnas styrkor.

PYC-handledarna uppskattade att arbeta enskilt med föräldrarna eftersom deras erfarenheter av att arbeta med föräldrar med intellektuella funktionsnedsättningar i grupper var att föräldrarna inte tillgodogjorde sig kunskapen lika bra.

Kommunikationen med föräldrarna underlättas

PYC-handledarna tyckte att PYC gjorde det lättare för föräldrarna och handledarna att prata med varandra. Det var lättare att bli säker på att föräldrarna förstår vad som sägs.

PYC tydliggör arbetsinsatsen

PYC gjorde det lättare för PYC-handledarna att förklara varför de vill arbeta med dessa familjer för chefer och politiker. Programmet gör att de lättare kan beskriva olika sätt att arbeta effektivt med familjer.

PYC-handledarna tycker också att programmet hjälpt dem att lösa situationer när de upplever att familjernas liv är i kaos. Nu kan de använda de verktyg som finns i programmet för att minska sin och föräldrarnas stress.

PYC kan kombineras med det vanliga arbetet

PYC-handledarna tyckte att det var lätt att använda programmet i sitt vanliga arbete.

Checklistorna

Det visar sig att PYC-handledarna tyckte att checklistorna var till hjälp i arbetet.

Checklistorna gjorde det lättare att tala med föräldrarna om vad som ingår i att ta hand om ett barn. Checklistorna hjälpte föräldrarna att se vad de hade lärt sig.

Ibland användes checklistorna på fel sätt. De användes då för kontroll och bedömning och inte som ett verktyg för att lära ut. Detta visar att det är viktigt att ha regelbundna uppföljningar om hur PYC-handledarna använder programmet.

Slutsats

Genom att undersöka PYC-handledares erfarenheter av programmet PYC kan vi lära oss mer om vad som behövs för att programmet ska fungera i praktiken.

De synpunkter och åsikter som PYC-handledarna lämnade om programmet visar att PYC är användbart i Sverige.

De professionella som deltog i undersökningen tyckte att programmet stärkte dem i arbetet med föräldrar med IF.

De tyckte också att föräldrarna utvecklade sin förmåga.